

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

6

«РАДЯНСЬКА ШКОЛА»
1962

ЗМІСТ

	Стор.
Використати літо для всебічного розвитку дітей	1
<i>В. Безпалова</i> — Нова програма дитячого садка про виховання дітей в побуті	8
<i>А. Шевчук</i> — Потреби колгоспних дитячих закладів	12

Відмінники дошкільної справи

Видатний вчений	15
<i>Г. Тимошенко</i> — II покликання	16
<i>М. Дем'яненко</i> — Материнські руки	16

З досвіду

<i>Т. Дзядзько</i> — Оздоровлення дітей влітку	17
<i>В. Дем'яненко</i> — Спостереження і праця дітей в природі	21
<i>Г. Гладиліна</i> — Праця дітей старшої групи в квітнику	24
<i>Н. Карпова</i> — Педагогічна практика в дошкільних закладах колгоспів	26
<i>Н. Куфко, З. Абу, В. Антонова, Є. Шатурська, О. Вострокнута, О. Москвичова</i> — В години дозвілля	29

Сторінка для дітей

Вишенька (сл. <i>Г. Бойка</i> , муз. <i>Г. Бірюшова</i>)	38
<i>В. Антонова</i> — Ведмідь і діти (муз. <i>Б. Гундера</i>)	39
Барабанщик (сл. <i>О. Благіної</i> , муз. <i>Г. Гриневича</i>)	40

На допомогу колгоспним дошкільним закладам

<i>Є. Контребінська</i> — Заняття з ліплення на колгоспному майданчику	41
--	----

Природа навколо нас

<i>В. Пархоменко</i> — У червні	46
---	----

Критика та бібліографія

<i>О. Буцень, М. Миколенко</i> — Для тих, хто житиме при комунізмі (Нотатки про нараду з питань літератури для дітей)	47
---	----

Редакційна колегія:

*Д. О. Дорохова, Н. О. Красіна, Н. Ю. Переверзева, Є. К. Сухенко,
Г. І. Сушан* (головний редактор), *П. С. Ходченко, Т. І. Цвелих,
П. Р. Чамата, М. Є. Шевченко.*

Журнал «Дошкольное воспитание»

(на українском языке)

Техредактор *О. О. Чала.*

Коректор *Г. С. Медведєва.*

Адреса редакції: Київ, 53, вул. Ю. Коцюбинського, 5. Тел. 5-21-29, дод. 3-12.

БФ 37208. Замовлення К-116. Тираж 22 210. Фіз. арк. 3, умовн. арк. 4,11. Облік-видавн. арк. 5. Формат паперу 70×108¹/₁₆. Підписано до друку 29.V 1962 р.

Київська обласна друкарня, вул. Леніна, 19.

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

6

ЧЕРВЕНЬ
1962

ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ УРСР
ВИДАВНИЦТВО «РАДЯНСЬКА ШКОЛА»

РІК ВИДАННЯ
XXIII

Використати літо для всебічного розвитку дітей

Організація літнього оздоровлення дітей — важлива справа. Партія і уряд надають цій роботі виключного значення, бо вона зв'язана з вихованням підростаючого покоління, з інтересами всього нашого народу.

В цьому році в нашій республіці багато вихованців дитячих садків відпочиватимуть, набиратимуться сил і здоров'я в мальовничих місцях на дачах. Лише в Донецькій області на дачах відпочиватиме понад 20 тисяч дітей. В красивій місцевості в Велико-Анадольському лісі на дачах трестів «Куйбишеввугілля» і «Калінінвугілля» одночасово оздоровлюватиметься більше тисячі дітей шахтарів. Гостинно прийняли дошкільнят дачі під Києвом, в Луганській, Запорізькій, Харківській, Кримській, Львівській та інших областях.

Багато дошкільних закладів на літо лишається в містах, вихованці їх переходять на особливий оздоровчий режим. Уже склався цінний досвід організації літнього відпочинку і оздоровлення дітей. Для прикладу можна назвати дитячий садок № 39 м. Києва, № 6 м. Сімферополя, № 3 м. Біла Церква, шахти «Пролетарська-глибока» м. Макіївки, № 32 м. Львова та багато інших.

Треба, щоб у кожному дошкільному закладі максимально були використані сприятливі умови літа для відпочинку і оздоровлення дітей.

Домогтись того, щоб кожна дитина влітку добре відпочила, фізично зміцніла, загартувалась, набралась нових сил і знань — таке благородне і відповідальне завдання працівників дошкільних закладів.

Настало літо — пора року, коли природа розкриває перед дитиною чудові, неповторні за силою свого впливу сторінки книги життя. Вихователь повинен допомогти дитині прочитати їх з найбільшою для неї користю, зміцнити фізичні і духовні сили дитини, розвинути гостроту її розуму, спостережливість, сприйняття навколишнього світу.

Зупинимось на основних питаннях роботи з дітьми влітку в дитячому садку.

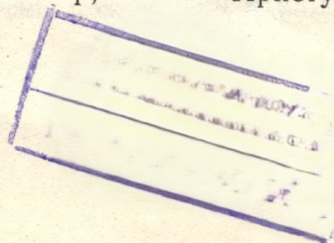
Своєрідність виховної роботи в цей час багато в чому визначається зміною обстановки життя дітей, яких вивозять на дачу або організовують їх життя на оздоровчих майданчиках так, щоб вони весь час були на повітрі.

Поряд із зміною умов життя певною мірою змінюється зміст дитячої діяльності, характер ігор, за-

нять. Змінюється і режим дня, який визначає і регламентує життя дітей. В кожній групі проводиться одне заняття, але вихователь протягом дня об'єднує дітей для спостереження природи або суспільних явищ, проведення дидактичної або рухливої гри, слухання музики, казки і т. д.

В режимі дня передбачається багато часу для ігор. Відкриваються широкі можливості для залучення дітей до різноманітної праці, проведення цікавих екскурсій, прогулянок. Влітку день стає довшим; відповідно до цього в режимі змінюються години укладання на ніч і ранкового підйому: між 10-ю та 12-ю годинами відводиться час для спеціальних загартовуючих процедур. В режимі дня передбачається чотириразове харчування.

Пристаючи до поплатня літ-

с

нього оздоровлення дітей, педагогічний, медичний і обслуговуючий персонал повинен глибоко усвідомити, яка величезна відповідальність за життя і здоров'я дітей покладається на кожного члена колективу. Діти перебувають у дошкільному закладі якщо не цілу добу, то довгий дванадцятигодинний літній день. Від уваги дорослих до самопочуття, настрою дитини, до її одягу, чистоти тіла, до того, чим вона зайнята, залежить найдорожче — здоров'я дитини.

В плані проведення літнього оздоровлення, детально обговореному на педагогічній і виробничій нарадах, велика увага приділяється питанням фізичного виховання — режиму, харчуванню, загартовуванню, охороні нервової системи дитини, розвиткові рухів, профілактиці захворювань. Лікар повинен повідомити вихователям всі дані про стан здоров'я кожної дитини, щоб вони могли керуватися цим в своїй роботі.

Завданням особливої ваги в літній період є найкраще використання природних факторів для зміцнення здоров'я дітей. Влітку діти можуть вільно рухатись на великій території, їм не заважає одяг. Інтенсивно рухаючись, дитина розвиває м'язи, починає глибше дихати, до її легень надходить більше кисню, який переходить в кров, поліпшується живлення клітин, що сприяє росту і розвиткові організму.

Особливу увагу влітку слід приділити розвиткові таких рухів, в яких діти мало вправляються в інші пори року: лазіння, яке розвиває сміливість і спритність, тренує вестибулярний апарат, підлазіння і перелізання як нові способи руху в ускладнених умовах, вправи з кидання для розвитку окоміру, вправності. Удосконалюються і такі рухи, як біг, ходьба.

Дітям слід надавати можливість долати природні перешкоди, збігаючи з гірки, перелізаючи через колоди, перестрибуючи канавки або інші перешкоди. Треба давати більше іграшок, які спонукають до руху: обручі, скакалки, каталки, грузовики, м'ячі та ін. Слід змінити іс-

нуючу практику використання встановлених на майданчику великих фізкультурних приладь на власний розсуд дітей, коли вихователі слідкують тільки за тим, щоб діти не падали і не діставали травм.

Вихователь має широкі можливості в доборі рухливих ігор з правилами, які він проводить щоденно. При проведенні ранкової гімнастики і занять фізичними вправами вихователь враховує не лише ступінь підготовки дітей і послідовне проходження програми, а й погоду. Коли погода прохолодна, вони проходять в швидкому темпі, в жаркі дні — більш повільно, з меншим фізіологічним навантаженням.

Природні фактори літа необхідно використати для загартовування, яке посилює опірність організму дитини, робить його стійкішим до змін температури повітря, запобігає появі простудних захворювань. Загартовуючі процедури треба проводити під наглядом лікаря, суворо враховуючи індивідуальні особливості дітей. З спеціальних форм загартовування влітку можна проводити повітряні ванни в русі або сонячні — в стані спокою з наступними водними процедурами.

Повітряна ванна полягає в тому, що вихователь на захищеному від вітру майданчику проводить рухливі ігри або фізичні вправи з дітьми, одягнутими в полегшений одяг (труси). Тривалість ванн в молодшій групі — від 5 до 10 хв., в середній — від 10 до 15 хв., в старшій — від 10 до 20—30 хв. Підвищення холодового подразника досягається перенесенням ванн на більш ранній час.

Під час проведення сонячних ванн дітей укладають на розкладушках або на чистих килимах. Голову дитини вкривають білою косинкою або панамкою. Тривалість ванн кожні чотири дні збільшується на 2 хвилини і становить: для молодшої групи — від 4 до 6 хв., середньої — від 4 до 10 хв., для старших груп — від 4 до 20 хв. Через рівні проміжки часу діти повинні повертатися до сонця іншим боком.

Відпочивши в затінку, діти приступають до водних процедур — обливання під душем або з поливальниці (при висоті струменя води 50 см над головою) з наступним розтиранням насухо. Температуру води поступово знижують — через кожні 3—4 дні на один градус: для малят — з 35° до 24°, для дітей середньої групи — з 32° до 22°, для старших — з 30—28° до 20—18°.

Обтирання тіла індивідуальною рукавичкою, змоченою у воді проводиться у

такій послідовності: руки, груди, живіт, спина з наступним розтиранням насухо. Температура води кожні 2—3 дні знижується на один градус. Для дітей молодшої групи температуру води поступово знижують з 34° до 28°; для середньої — з 32° до 22°, для старших — з 32—31° до 19—16°.

Там, де є можливість, слід організувати купання дітей у відкритих водоймах, навчаючи їх плавання.

Малята і діти середньої групи можуть купатися 4—5 хвилин при температурі повітря 26° і води 22°, діти середньої групи — 5—8 хвилин, старші — 8—10 хвилин при температурі повітря 26—24° і води 22°. Якщо в дошкільному закладі є штучна водойма, її можна використати не тільки для захоплюючих ігор, а й для навчання дітей плавання. Перед тим, як ввійти в штучну водойму, діти обов'язково миють ноги.

Непослабну увагу вихователь повинен приділяти і загартовуванню дітей в повсякденному житті. Весь час (включаючи й денний сон) діти перебувають на повітрі. Дуже добре, якщо умови перебування на майданчику дозволять їм ходити босоніж. Мінливість погоди, часта зміна температури на протязі дня вимагають великої уваги до одягу дітей. Вихователі часто бувають схильні до створення тепличних умов і тримають дітей в теплому одязі доти, доки сонце сильно не припече, і пропускають найцінніший час дії сонячного проміння.

Теплого літнього дня на дітях повинні бути одні лише труси. Загартовані діти можуть ходити в такому одязі з ранку аж до настання вечірньої прохолоди. Перебуваючи на сонці, діти одягають на голови білі панамки.

Дуже важлива в літніх умовах організація правильного харчування дітей. Нормальна і корисна їда — це їда з апетитом, з відчуттям насолоди. Влітку є великі можливості різноманітити харчування овочами, ягодами, фруктами, молоком та молочно-кислими продуктами, надавати стравам приємного смаку. Влітку, особливо в спеку, діти відчують спрагу. Тому в кожній групі має бути достатня кількість свіжої кип'яченої води. З великим задоволенням діти п'ють ягідний морс, настій шипшини.

Вихователі влітку часто «мучать» з дітьми, у яких відсутній апе-

тит. Не можна забувати, що апетит багато в чому залежить від самопочуття і настрою дітей. Якщо вони сидять на задушливій веранді, якщо перед їдою вони були збуджені галасливими іграми або стомилися після екскурсії чи прогулянки, а вихователь роздратовано й безперестанку робить їм зауваження, то це гнітюче впливає на апетит. Якщо, крім того, страви будуть не досить смачні, то діти напевне погано їстимуть. Дитину не можна годувати насильно, бо в корі головного мозку замість позитивних умовних рефлексів виникають і закріплюються негативні. Тоді один тільки вигляд страви може викликати у дитини відразу. Створюючи зовні сприятливу обстановку для їди, слід терпляче і настійливо добиватися як організованої поведінки, так і того, щоб дитина повністю з'їла належну їй порцію. В окремих випадках вихователь повинен радитися з лікарем про причини відсутності у дитини апетиту.

Багато в чому вирішальну роль відіграє правильна організація середовища і постійний контроль за додержанням встановленого порядку як для дорослих, так і для дітей. Адже часто можна спостерігати, як добре прищеплені дітям на протязі року навички руйнуються влітку.

Діти обідають. На столах брудні скатерті. Паперових салфеток, якими звичайно користуються діти, немає. Щоб швидше відбути обід, страви роздає тільки технічний працівник без допомоги чергових дітей.

Роботу в умовах літа не можна починати без попередньої підготовки, яка повинна забезпечити правильну організацію побуту дітей. Групову кімнату треба замінити ділянкою і продумано використати кожний її куточок. Ось який вигляд має майданчик молодшої групи одного з дитячих садків Києва:

Куші і багаторічні квіти півколом обрамляють пісочний дворик. Він просторий і зручний — з внутрішнього боку в ньому прибито лави, полицки для виробів з піску. В ньому багато чистого, трохи вологого піску. Тут же вкопано пофарбовану, як і взагалі всі дерев'яні споруди, низьку етажерку, на полицках якої в певному порядку зберігаються іграшки. В дерев'яних

ящиках лежать набори іграшок для піску, площинні фанерні фігурки, дрібні камінці, черепашки, каштани, жолуді. Поблизу, на сонячному місці вкопано стояк, на який ставлять оцинковане корито для ігор з водою. На полицках вкопано тут же етажерки лежать целулоїдні іграшки, іграшки з кори, відра, поливальниці. Okремо відведено місце для різноманітних рухомих іграшок, а також для зберігання різних атрибутів для ігор. В куточку майданчика, серед зелені — будиночок з повним внутрішнім обладнанням і обстановкою. Ляльки, одягнуті в літні костюми, гойдаються на гойдалках, варять обід і т. д. Недалеко низький, вкритий фанерою поміст для ігор з будівельним матеріалом. Є тут і куточок для спокійних ігор. На столах лежать настільні ігри, книжки-картинки тощо.

В затінку у вигляді букви «П» стоять лави, і вихователь може розмістити тут дітей для проведення ігор, занять.

Ідять діти за столами, накритими красивими скатертинами з клейонки, прямо під деревами, а в негоду — на веранді. Тут знаходиться переносний господарський куточок з усім необхідним обладнанням, стіл з графіном кип'яченої води і піднос з чашками, перевернутими догори дном. На веранді завжди приємно і прохолодно; у вазах — живі квіти, на стінах — гравюри, біля вікон — куточок природи.

Сплять малята на великій веранді. В шафі з гніздами зберігається в мішку постіль кожної дитини.

Дітям добре мити руки в зручній літній умивальній: рядом з душовою зроблено навіс, на підлозі покладено дерев'яні ґрати. Діти одночасно користуються шістьма кранами, щоб помити руки. На полицках біля кранів — мильниці з милом. На виносній вішалці коло умивальної висять рушники.

По краю майданчика викопано вузьку канавку із стоками для води, прикриту дерев'яними ґратами. Діти сідають на лави, ставлять ноги на ґрати, а няня мочалкою з милом мие ноги. Використані рушники і мочалки складають для наступної гігієнічної обробки. В негоду дітям миють ноги на веранді, ставлячи на корито дерев'яні ґрати.

В кількох куточках майданчика стоять урни для сміття, совочки, вінички.

На майданчику багато квітів, зелених газонів і водночас відведено достатню площу для ігор, бігу. Вся територія підмітається і кілька разів на день поливається.

З переходом на літні умови життя в практиці роботи багатьох закладів виробляються правила поведінки дітей на майданчику. Серед них: охороняти рослини, стежити за чистотою і порядком на майданчику, нічого не кидати на землю, всі речі класти на місце.

Поєднуючи добре організований побут дітей з додержанням встановлених правил поведінки в нових

умовах, вихователі повинні успішно продовжувати прищеплення навичок культури поведінки.

Кожний день перебування на майданчику треба зробити для дитини цікавим, радісним, приємним, а, отже, й корисним для її здоров'я, бо «душевне здоров'я — важлива запорука тілесного здоров'я». На жаль, дуже часто в практиці роботи можна спостерігати нерозуміння або просто зневажливе відношення до цієї істини. В цих випадках вся увага персоналу спрямовується на харчування і єдиним критерієм успішного оздоровлення дітей є приріст їх ваги.

Неприпустимо, якщо життя дітей перетворене в монотонний ланцюг виконання «режимних процесів». Кожний день повинен приносити радість, інтерес, бути до краю заповнений грою, працею, розвагами, екскурсіями, прогулянками, цікавим відпочинком.

В літній період вихователі мають широкі можливості для ознайомлення дітей з оточуючим їх суспільним життям. Об'єкти для знайомства будуть залежати від характеру найближчого оточення. Але саме в літній час треба використати всі можливості для того, щоб ознайомити дітей з життям колгоспу, показати сільськогосподарські роботи в полі, на городі, фермі. Діти повинні дістати наочне уявлення про те, звідки, наприклад, «береться» хліб, масло. Ознайомлюючи дітей з сільськогосподарською працею, дуже важливо показати сучасну техніку, яка служить людині (електричне доїння корів, інкубатор, машини для обробітку полів і т. ін.,) пояснити, яке велике значення для добробуту всього нашого народу має праця колгоспників. В пам'яті дітей надовго залишаються зустрічі із знатними людьми колгоспного села.

Дошкільники повинні дізнатися про те, як держава піклується про здоров'я наших людей, зокрема дітей. Їх можна ознайомити з життям дітей в санаторії, піонерському таборі. Між піонерами і вихованцями дитячого садка виникає дружба, а взаємні відвідування перетворюються на свята.

Жоден педагог не може, не має права не використати силу впливу природи для всебічного виховання дітей. Він зобов'язаний викликати у них любов до природи в процесі активної трудової діяльності, прищепити бережливе ставлення до рослин і тварин, дати правильне уявлення про її явища, навчити бачити її красу. І все ж як часто самі вихователі проходять мимо чудес природи, нічого не знаючи про них, не бачачи її краси. Чи були вони з дітьми після грози в лісі, коли повітря таке чисте і ароматне, чи бачили, як полум'яніє захід сонця, чи слухали вони з дітьми голоси природи, чи давали малцям можливість походити босоніж після літнього дощу, скотитися по піщаному берегу до річки, — тобто відчутти природу всіма своїми чуттями.

Умоглядне нагромадження знань, милування природою не виховують у дитини справжньої любові до неї. Вона народжується в процесі безпосереднього спілкування з природою, в процесі активної і скерованої діяльності дитини в грі, праці, спостереженнях. Використовуючи їх, педагог розвиває мислення, спостережливість, виховує у дитини інтерес до всього живого. Чи їсть гусінь листя будь-якого дерева, чи тільки того дерева, на якому її знайшли? Сьогодні на майданчику розцвіла квітка: яка це квітка, де вона росте, знайди її. Дізнайся, з якого дерева це листя. Чи буває роса на траві перед дощем? Подібні запитання пробуджують допитливість, примушують займатися дослідженнями.

Дитина буде берегти рослини, якщо вона сама вирощувала їх, якщо вона бачить, з якою любов'ю, увагою вирощують їх дорослі.

Часто в гонитві за новими спостереженнями вихователі при ознайомленні дітей з природою не показують їм яке-небудь явище в його розвитку. Під час екскурсії в ліс діти з захопленням знаходять червонуваті ягідки суниць, проте ніхто не звертає їх увагу на те, що ягідки з'явилися замість маленьких квіточок.

Як важливо піти з дітьми в поле і подивитися на нього в різну пору. В червні колоситься і цвіте жито, пшениця. Повторні екскурсії розкажуть дітям, що відбувається з колоссям, як воно досягає. Тривалі літні спостереження, які розкривають причини і зв'язок явищ, мають особливу цінність.

Щоб робота в природі проходила успішно, вихователю найкраще планувати її, починаючи з червня, на всі літні місяці. Слід передбачити працю на городі, в квітнику, в куточку природи, проведення екскурсій, прогулянок на луки, в ліс, поле, до водоймища, на птахоферму тощо, визначити об'єкти для тривалих спостережень. Треба передбачити також ознайомлення дітей з неживою природою — захід сонця, роса, туман, райдуга, грім і т. д. Такий план буде дійовим лише в тому випадку, якщо він складений відповідно до тих змін в тваринному і рослинному світі, які відбуваються певного місяця.

В літніх умовах вихователь широко залучає дітей до різних видів праці. Насамперед, це безпосередня праця в природі: в квітнику, на городі, яка може принести велику користь лише при умові додержання вимог агротехніки, коли діти дістають задоволення від затрачених зусиль, збираючи справжній повноцінний урожай. Для успішної роботи потрібно мати достатню кількість інвентаря, правильно організувати дітей, навчити прийомів праці, викликати і підтримувати у них інтерес до своєї діяльності.

Взагалі влітку стає більше роботи, особливо для старших дітей. Треба випрати плаття для ляльок, помити іграшки, полити і підмести доріжки, допомогти перебрати ягоди, нарвати на городі петрушки і кропу для кухні, полагодити іграшки малцям, зробити різні саморобки, змінити воду у вазочках з квітами, погодувати тварин.

Нарешті настала щаслива для дітей пора, коли можна і воду розлити, і молотком постукати, не побоюючись викликати невдоволення дорослих, і робити багато чого такого, що заборонялося в кімнаті.

Експерсії в ліс, поле, на луки, до річки надовго запам'ятовуються дітям. Життя лісу надзвичайно багатогранне і цікаве, але треба знати його, щоб показати і розповісти про нього дітям.

Діти слухають ліс — стук дятла, співи пташок, втішаються його запахом, красою дерев. На кожному кроці — знахідка: шишка, жолудь, ящірка, гриб, квітка. Діти збирають квіти, їх навчають майстерності складати букети, красиво поєднуючи квіти за кольором і формою, робити букети плоскими з одного боку або круглими, рвати квіти лише з довгим стеблом. Діти вчать розрізняти дерева, їх листя, кору, шишки. Їх вчать робити цікаві саморобні іграшки з трави, сучків, шишок, жолудів. Відірвавши кору біля старого пня, вихователь показує ходи жучка, якого розшукує дятел. Вихователь учить дітей розпізнавати гриби, ягоди, попереджає, що не можна куштувати без розбору все, що росте в лісі.

А як приємно посидіти в лісі, послухати казку, заспівати пісню, погратися, одягти на себе красивий вінок, зробити з папороті «костюм».

Експерсії і прогулянки не можна проводити в спеку, щоб не перетомлювати дітей.

В умовах літа куточок природи безперестанку поповнюється новими об'єктами. Його прикрашають гірлянди нанизаних шишок, у вазах стоять гілки ялини, сосни, живі квіти. Тут же зберігаються жолуді і мох. Ряд рослин — маленьку ялинку або сосну, конвалію, суницю, папороть — можна викопати в лісі і посадити на майданчику в «куточку лісу».

Після експерсії до водоймища в цьому куточку можна обладнати «ставок»: вкопати широку й глибоку фаянсову миску, на дно насипати піску, покласти камінці, зверху пустити ряску. У «ставку» будуть жити слимаки.

Вихователь повинен влітку ознайомити дітей з домашніми тваринами, спостерігати за ними в природних умовах, піти «в гості» до теляти, кізочки, подивитися, як пасеться худоба.

Безпосереднє спілкування з природою робить життя дитини повнішим, змістовнішим. В цей період вихователь не лише закріплює здобуті дітьми раніше знання, але й розширює їх. Там, де добре налагоджено виховну роботу, в розвитку дітей влітку відбувається ніби стрибок, розкриваються їх можливості. Зміст малюнків став багатшим, ширшим, колоритнішим: в них яскравість квітів, блакить неба, синява річки, зелений оксамит луків. З глини, яку тепер дають не тільки в розмірі дитячого кулачка і не тільки на занятті, діти ліплять «піонерський табір», «колгоспну ферму»; ляльковий посуд поповнюється глиняними виробами з яскравим декоративним розписом.

Збагатився словник дітей: «запашний», «стрункий», «дзюрчить», «дзвенить», «пурхає»... Діти багато дізналися, багато бачили — їх розповіді стають змістовнішими, повнішими. Навіть декламація стає іншою: в ній звучать почуття, породжені безпосереднім сприйняттям природи.

При проведенні занять слід опиратися на зростаючу самостійність дітей у виконанні їх задумів.

В жодну пору року вихователь не має таких можливостей в керівництві ігровою діяльністю дітей, як влітку; є і час і простір для здійснення задумів.

Слід враховувати доцільність проведення тих чи інших ігор в різну пору дня. Після нічного сну, вранці допускаються ігри з більш інтенсивними рухами. Однак вихователь повинен стежити за тим, щоб не було біганини, яка надмірно збуджує дітей. Після заняття і до обіду у дітей залишається досить часу для того, щоб реалізувати свої найрізноманітніші задуми: погратися з піском, водою, пускати мильні пузири, організувати гру в космонавтів, дитячий садок і т. д. Після денного сну добре провести рухливу гру, веселу «подорож». Перед вечерею рекомендуються спокійні ігри.

Величезне значення має хороша організація середовища, достатня

кількість іграшок, в тому числі й сюжетних. Неприпустимо, коли дітям влітку дають старі зіпсовані іграшки.

Проте одного, навіть добре організованого середовища не досить. Вихователь повинен керувати грою, спрямовувати інтереси дітей, виховувати їх поведінку, не залишатися байдужим до живої дитячої вигадки, ініціативи. Ознайомлення дітей з життям суспільного оточення — колгоспом, піонерським табором, залізницею та ін. — розширює тематику творчих ігор.

Ігри з природним матеріалом — піском, водою, глиною — дають необмежену можливість для розвитку відчуттів, сприйняття. Цінність цих ігор полягає в розвитку органів чуття дітей, постановці розумових

задач (чому камінець тоне в воді, а кора плаває та ін.).

Організуючи життя дітей в умовах літа, не слід забувати про розваги: ляльковий театр, концерти, літні свята та ін. Підготовка до них повинна бути радісною, без будь-якої муштри.

Життя дітей буде повноцінним тільки тоді, коли весь педагогічний колектив з однаковим почуттям інтересу, сумлінності, відповідальності боротиметься за виконання поставлених завдань.

То ж використаємо літо для всебічного розвитку дітей, зробимо їх життя в ці місяці особливо радісним, змістовним і корисним для їх здоров'я, «прочитаємо» з ними сторінки з життя природи, відкриємо дитині світ прекрасного.

